

BANGHAY-ARALIN TUNGKOL SA BATAS MILITAR

Baitang: Ikalawang Baitang

Ang Mga Karapatan ng Batang Filipino

Panlalahat

- Ang bawat Filipino, bata o matanda, ay may mga karapatan.
- Mahalagang pangalagaan ang inyong karapatan.

Layunin

- Matukoy ang mga karapatan partikular na ang karapatan ng batang Filipino.
- Matukoy ang mga karapatang natatamasa o nararanasan nila.
- Maipaliwanag kung bakit mahalaga ang mga karapatang ito.

Konsepto at Talasalitaan

- **Karapatan** – mga bagay na dapat natatamasa o nakukuha ng mga tao upang malayang makakilos at makapag-isip ang bawat isa¹
- **Bell-bottoms** – estilo ng pantalon na malapad mula tuhod hanggang laylayan²
- **Martial Law** – Batas Militar sa Filipino; idineklara noong 1972 hanggang 1981 (9 taon) ni Ferdinand E. Marcos²
- **Metrocom** – lupon ng pulis na nagpapatupad ng kaayusan at katahimikan²
- **Nutribun** – tinapay na tila monay; ibinibigay o ibinebenta sa mga paaralan at feeding center²

Lunsarang pampanitikan

- “Bawat Bata” (awit ng Apo Hiking Society)³
- *Isang Harding Papel* (aklat na isinulat ni Augie Rivera at iginuhit ni Rommel Joson)²

Pamamaraan

Unang Araw

Gawain 1: Pagkilala sa Ating mga Karapatan

1. Iparirinig sa mga bata ang awiting “Bawat Bata.”
2. Magtawag ng tig-2 o 3 estudyanteng sasagot sa mga tanong na:
 - a. Tungkol saan o kanino ang kanta? (bata)
 - b. Sa kanta, ano raw ang mayroon ang bawat bata? (pangalan, karapatan)
 - c. Nagustuhan mo ba ang kanta? Bakit?
3. Ipakikilala ang salitang “karapatan.”
4. Magbibigay ng mga sitwasyon kung saan naipakikita ang ating mga karapatan (hal. magkaroon ng maayos na tirahan, makapag-aral, maglaro, atbp.) at huhulaan nila kung alin doon ang ating mga karapatan.

5. Ilalahad na ang karapatan ay ang mga bagay na dapat natatamasa o nakukuha ng isang tao upang mamuhay nang malaya.
6. Bigyan ang bawat isa ng papel. Gumawa ng *concept web* tungkol sa salitang “karapatan.”

Gawain 2: Bago ang Pagbasa

1. Naranasan niyo na ba ang malayo sa inyong pamilya? Ano ang inyong naramdaman noon? Magtawag ng 3–5 estudyante.
2. Isa sa karapatan ng batang Filipino ay ang makasama ang kaniyang magulang at magkaroon ng maayos na buhay kasama sila.
3. Sa ating kuwento ngayong araw, makilala niyo ang isang batang pinagkaitan ng karapatang ito. Siya ay si Jenny. Sa tingin niyo, bakit kaya hindi niya kasama ang kaniyang magulang? Magtawag ng 3–5 estudyante.
4. Para maintindihan nang lubos ang kuwento, talakayin muna ang talasalitaan. Idikit o isulat ang mga salita sa pisara. Maaari ding magpakita ng mga larawan. Maaari ding gawing maikling kuwento upang sila ang mag-iisip ng kahulugan.
 - a. **Metro aide** – Ang aga kong nagising upang pumasok. Noong nasa biyahe na ako, nakakita ako ng **metro aide** na nagwawalis sa kalsada. Katatapos lang kasi ng Pista ng Itim na Nazareno. Ano kaya ang ibig sabihin nito? (naglilinis at nagwawalis sa kalye)²
 - b. **Piyamblera** – Nakalagay ang aking pagkain sa recess at lunch sa isang **piyamblera**. Ano kaya ang ibig sabihin nito? (baunera o lalagyan ng pagkain na patong patong at karaniwang gawa sa aluminyo)²
 - c. **Curfew** – Pinauwi ako ng aking magulang bago magdilim. Dapat bago mag 6 n.g. ay nakauwi na ako. 6 n.g. ang aking **curfew**. Ano kaya ang ibig sabihin nito? (regulasyong nag-uutos sa mga taong manatili sa loob ng bahay)²
 - d. Talakayin ang iba pang salita sa talasalitaan.
5. Ipakilala ang aklat. Ang pamagat (*Isang Harding Papel*), ang awtor (Augie Rivera) at ang ilustrador (Rommel Joson), ang naglathala (Adarna House, Inc.), at kung kailan ito nalimbag (2014)².

Gawain 3: Habang Pagbasa

1. Basahin sa mga bata ang kuwento. Maaaring itanong ang mga nasa ibaba habang nasa daloy ng pagkukuwento:
 - a. Sino raw ang dadalawin ni Jenny? Sino ang kaniyang lola?
 - b. Bakit nagmamadaling makaalis sina Lola Priming at Jenny?
 - c. Ano ang panahon nila noon? Sino ang pangulo ng panahong iyon at sino ang kaniyang asawa?
 - d. Ano ang kaniyang pinapangarap para sa Filipinas?
 - e. Sino ang nanay ni Jenny? Saan siya dinalaw ng mag-lola?
 - f. Bakit daw nakulong si Aling Chit?
 - g. Ano ang kaniyang ibinigay kay Jenny? Bakit?
 - h. Ano ang nangyari sa tatay ni Jenny?
 - i. Ilang taon si Jenny? Ilang taon na si Jenny noong People Power Revolution sa EDSA?
 - j. Nagkasama ba sina Aling Chit at Jenny?

Pangalawang Araw

Gawain 1: Pagpapatuloy

1. Maaaring ituloy ang talakayan o ang pagbasa kung hindi natapos.
2. Magpasulat ng 5–7 pangungusap kung:
 - a. Ano'ng naramdaman nila sa kuwento? Bakit?
 - b. Nagustuhan ba nila ito? Bakit?
 - c. Ano'ng mga bagong natutuhan nila mula sa kuwento?

Gawain 2: Paglalahat

1. Tungkol saan at kanino ang ating kuwento? (sa mag-nanay na nagkahiwalay)
2. Anong karapatan ang nawala kay Jenny? (makasama ang kaniyang nanay)
3. Paano ito ipinagkait sa kaniya? (dahil ikinulong ang kaniyang nanay)
4. Bakit siya ikinulong? (lumaban kay Marcos)
5. Ito ay nangyari kailan? (panahon ng Batas Militar)
6. Marami pang mga karapatang pantao ang nalabag noong Batas Militar. Mahalagang pangalagaan natin ito dahil ito ang nagbibigay laya sa atin.

Uri ng Pagtataya

- Partisipasyon
- Paggawa ng concept web
- Paggawa ng talata

Kagamitan

- Laptop o kompyuter at projector (para sa “Bawat Bata” lyrics; maaari ding isulat sa manila paper)
- Mga speaker (para sa kanta)
- Libro (*Isang Harding Papel*)
- Mga larawan (para sa talasalitaan o aktuwal na bagay)
- Papel
- Lapis/Panulat

Mga Sanggunian

¹ Laggui, C. N. & dela Cruz, N. H. (2015). *Araling Panlipunan 2: Pagsusuri*. QC, PH: IBON Foundation, Inc.

² Rivera, A. (2014). *Isang Harding Papel*. QC, PH: Adarna House, Inc.

³ Paredes, J. (1980). *Bawat Bata* [Isinaplaka ng APO Hiking Society]. *Ten years together* [CD]. QC, PH: WEA Records Philippines (kilala na ngayon bilang Universal Records Philippines).